

Prețuri

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 84.

Sibiu, 20/1 Novembre 1879.

Anulu II.

Conscriptiunea contributiuniloru.

Inpositele directe incepu a se conscrie și aruncá pe locuitori pentru anulu 1880 inca din lun'a acésta Novembre. Tragemu deci atentiunea, mai virtosu a capiloru de familie, cá se nu mai lase, cum dice romanulu, laptele în grij'a vitielului, ci ori candu îi chiama deregatoriile politice și primariile comunali la asia numitele comisiuni de rectificacare, se mérga totudeauna regulatu și cu atátu mai multu, cá acum tómn'a și tóta érn'a, masele poporului, chiaru și cei mai multi orasieni au timpu destulu de a mai dá câteodata și pe la primarii, pe la comisiuni. Din diecile de mii de erori câte se comitu cu ocaziunea rectificacarei dariloru, celu puçinu diumetate din ele se intempla din culp'a (vin'a) locuitoriloru contribuenti, spre cea mai mare dauna a loru, uneori dupla și tripla. Erorile se comitu în doue întielesuri, adeca nu numai incarcandu pe contribuenti cu inposite mai grele decâtu sufere legea, ci și descarcandu-te, de ex. de darea pamentului (fontier'a), pe care l'ai cumparatu cu banii tei dela altulu, fóra cá se fia petrecutu în cartea mare pe numele teu, prin urmare daca nu vei plati dumneata darea aceea, vei veni în pericolu de a'ti perde dreptulu de proprietate la elu, sau în casulu celu mai bunu a te incurcá în processe periculóse, preste acestea te lipsesci și de celu mai pretiosu dreptu politicu, de dreptulu electoralu, pe carele trebuie se punemu temeiu fórtu mare, în ori-ce casu și între ori-ce inpregiurari. 16 ani câtu au statu cechii în resistentia passiva, au avutu grija neadormita, din comuna în comuna, din familia în familia, cá din listele electorali se nu fia stersu nici-unu cechu din câtii platescu censulu cerutu de legi și anume darea de pamentu. În tóta tíer'a locuítu de ei, cechii formara comitete electorali, din alu caroru sinu se trimitu ómeni seriosi, cá se asiste la comisiunile rectificatóre și în casu de necesitate se reclame. Rivalitatile nationali din tíer'a loru îi constringu la mesuri de acestea. Curatu asia este și în patri'a nóstra. Mai avemu inse și alte cauze de cea mai mare importantia, cá inpositele câte au se platésca familiile romanesci la statu și între acestea în lini'a prima darea de pamentu, se se transcrie pe numele loru exactu, nici mai multu nici mai puçinu. Bagati bine de sama, cá poporulu romanescu mai este descrisu și pâna în dio'a de astadi la locu-

rile mai inalte și chiaru în tóta Europ'a, cá unu poporu de proletari, relative fórtu numerosu, ai carui familii inse n'au nici atátu avere immobili, nici profesiuni, nici sciintia, în câtu se platésca dupa ea macaru 8 fl. 40 cr. v. a. dare directa, câtu se cere în Transilvani'a cá censu electorale, sau macaru 5 fl. cá în Ungari'a.

În anulu 1863 adeca, tocma înainte cu 16 ani, s'a documentatu la diet'a transilvana de atunci cu cifre autentice, cá din teritoriulu Transilvaniei se afla mai multu în proprietatea romaniloru, decâtu în a tuturoru celorlalte popóra. Se simte necesitate suprema, cá astadi, dupa 16 ani se ne facemu din nou revisiunea câtu se póte de exacta despre tóta averea nóstra immobili și mobila, comerciala, industriala și de inteligentia superióra, scurtu, de totu ce avemu, ce potemu dice cá este averea și drépt'a nóstra proprietate în patri'a comuna.

În statulu ungurescu sunt atátea inposite directe câte litere se afla în alfabetulu latinescu dela A pâna la O, la care preste puçinu se voru mai adaoge doue, ale caroru proiecte sunt gat'a în B.-Pest'a. Sistem'a inpositeloru este, chiaru și dupa marturisirea guvernului, nespusu de complicata; asia dara cu atátu mai virtosu trebuie se'si deschida ochii fiacare contribuentu.

1) Darea pentru pamentu (fontier'a, Grundsteuer, földado) în Ungari'a 20.76% din venitululu curatu + (plus) 9% desdaunare pentru fostii iobagi = 29.76%; în Transilvani'a 13% + 9% = 22%.

2) Pe case, una dupa chiria casei (pe la orasie și cetati) 14.35%; alt'a dupa trei clase și 10 categorii computate pe numerulu camereloru, cabineteloru, saleloru, bucatarieloru etc. etc. dela 1 pâna la infinitu asia, cá de ex. dela una singura camera se platescu în clasa I 80 cr., în II 1 fl. în III 1 fl. 20 cr., éra dela 16 incaperi 39, 49, 59 fl. și asia mai departe.

3) Darea pe castigu sau venitu incependu dela proletariu, care isi castiga pânea cu munc'a braçialoru, pâna susu la milionari și dupa etate dela 16 ani înainte. Acésta e inpartita în 4 clase, care trebuie cunoscutu bine.

4) Inposite pe întreprinderi și consortiuri câte 10% din venitululu brutto.

5) Din montanistica, pe carbuni de pétra 7%, pe altele 5% + 3.5% aruncu sau adaosu.

6) Din interesele și rentele dela capitaluri 10%.

7) Din transporturi pe Dunare și cali ferate, dela persóne 10%, trenuri accelerate 5%, marfuri 2%.

8) Dela dreptulu de venatu 12 fl. pe anu; dela pusca cu 1 tíeva extra 4 fl., cu 2 tievi 2 fl.

9) Darea de luxu, biliarde, trasuri, servitori, camerari, cai de luxu etc., fórtu variatu, dela 4 pâna la 30 fl. și chiaru pâna la indefinitu.

10) La acestea mai vinu asia numite aruncaturi sau crescatu sub diverse titule, și mai de curendu tax'a pe loterii și tax'a militaria pentru tinerii neapți a servi în armata, dela 1 fl. pâna la 100 fl.

Darile indirecte, adeca monopóle, timbruri, accise etc. formédia cu totulu alta sistema de inposite.

Lacuri de spirtu și de vinarsu (rachiu).

Se va para lucru cu totulu necreditu aundindu, cá daca s'ar versá totu spirtulu și vinarsulu câtu se face în tierile corónei unguresci în cursu de unu anu, în locuri inchise cu déluri și munti, s'aru formá lacuri asia de mari și afunde, în câtu se póta pluti ómenii cu luntrii pe ele. Daca inse vomu examiná urmatórele cifre statistice oficiali, ori-ce indoiéla va disparea.

Ungari'a și Transilvani'a cá teritorie finantiali se inpartu în districte finantiali, în care s'au adunatu sub periodulu destilatiunei alu anului 1878/9 numerulu machineloru și alu caldariloru, care în anii din urma s'au multitu preste mesura. Asia

In districtulu finantiale alu Aradului au fostu	5524
In celu de Bestercebánya (Ungari'a super.)	3486
" " " Bud'a	4140
" " " Dobritinu	5404
" " " Cassovia (Kassa)	2038
" " " Cinci-biserici (Pécs)	5776
" " " În Pest'a	16
" " " Presburg (Pozsony)	1294
" " " Siopronu	8160
" " " Satmaru	2228
" " " Seghedinu	17,073
" " " Temisióra	16,610
" " " Clusiu (Ardealu)	12,871
" " " Sibiu numai	3630
" " " Agram (Zagrabi'a în Croati'a)	18,841
Sum'a caldariloru și machineloru	107,091

Adeca cu 5226 mai multe decâtu în a. 1876.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Nihilistulu.

de: Angelo Degubernatis.

Traducere din italianesce de: V. P.—u.*)

Contentulu „nihilistu“ vré se dica unu omu care néga totu; dupa acestu principiu Solomonu, Buddha, Schoppenhauer, Leopardi, pentru carii ori ce lucru în lumea acésta e o iluziune, ar fi toti nihilisti. Dar' nihilistulu russescu are unu caracteru alu seu particularu, ce merita se ilu esaminamu. Pentru a întielege nihilismulu russescu, trebuie se consideri doue lucruri ce apésa în modu egalu asupra vietiei russesci: clim'a cea aspra și tirani'a oprimatóre. Prim'a greutate e nedelaturabila; totusi, candu capital'a russésca se va mutá mai catra miédiadi, și candu sangele slavu va poté circula cu vioiciune pe ripele Dunarei**, va paré acésta greutate mai suportabila; ceealalta, administratiunea tiranica, fiindu opera omenésca, va poté fi usioru delaturata séu celu puçinu modificata. Unu numeru considerabilu de juni russi s'a datu în manile nihilismului din desperatiune, dupace au încercatu indesiurtu se restórne unu colosu, care lipsitu elu insusi de o vointia determinata, este prin natur'a sa, giganticu, tenace și asupritoriu. Punemu casulu cá exista în Russi'a unu june infocatu, plinu de

energia, dotatu cu o mandria nobila, cu unu ingeniu inaltu și liberu, dar' lipsitu de orice avutia. Elu intra în viétia publica, si-si cere postulu seu competentu. Intra în scóla. La primele semne de rebelliune ajunge a fi proscrisu, și odata proscrisu nu mai póte reintrá în functiune, și asia remane esclusu dela orice oficiu publicu. Trece în pace scolele? Intra în administratiunea publica? Observa abusuri? Despretiuesce servilismulu subalterniloru? Probésa elu singuru se remana justu? Vine spionatu și persecutatu la totu pasiulu. Are voia se resiste și se combata relele, pe care le observédia, prinde pén'a a mana și scrie; dar' exista în Russi'a o censura, ce nu-lu érta se dica ceea ce cugeta, séu dupa ce i-a permis, isi reservédia dreptulu de a-lu inprocessuá și a ilu tramite în Siberi'a. Esti liberu se cugeti ce voiesci în Russi'a; dar' nu poti dice si face, decâtu ceea ce-ti comanda si permite Tiarulu. Ce poti dara încercá, decâtu esci dotatu cu sentimente generóse? Se taci si se conspiri. Recunoscendu, cá sorgintea reului e de a se cautá în insasi organizatiunea societatiei; recunoscendu impossibilitatea de a rani pe marele inamicu alu libertatiei și justitiei prin restornarea unei singure persóne, cá din contra trebuie se se surpe întrég'a ordine presenta a societatiei, se se schimbe directiunea ideiloru omenesci, se se rumpa tóte legaturile, tóte convenientiele și cá omulu are se se reintórca la statulu seu naturalu; ba mergi asia de departe cá consideri cá unu privilegiu, cá o vanitate orice lucru bunu și frumosu, sciintia, art'a, iubirea. Nu vedi altu ceva pe lume, decatu egoismu; iubirea materna, amiciti'a, sacrificiulu pentru patria sunt totu atatea forme ipocrite ale egoismului; nu se cuvine se le dai crediementu; e nedemnu de unu omu, de respectulu cu care suntemu datori adevérului, a nutri sentimente marinimóse, a dá crediementu sentimenteloru nobile ale altora; nu exista altu ceva realu, decâtu Eulu, acea fiintia brutala compusa din materi'a, ce se se misica de sine. Si asia nihilismulu, ce incepu în genere dela o nobila și drépta reactiune, termina cu o negatiune nebuna și scelerata.

tractese pe omu cu o familiaritate, ce nu s'ar concede nici între amici. A se aretá curténa, delicata, placuta, folositoare sunt tótu atatea vanitati; a recunósce meritulu vreunui'a, a se aprinde de entusiasmu, a admirá ceva sunt totu atatea absurditati. Buddhistulu crede póte asemenea, dar' candu densulu néga tóte bunurile pamentesci, crede în fericirea suprema, cá unulu ce renuntia cu adevératulu seu sacrificiu, tuturoru bunuriloru pamentesci; nihilistulu russu e convinsu, cá dupa mórtu nu póte fi altu ceva, decâtu o materia póte si mai vila; negatiunea sa asia dara destruge totu, fara cá se reedifice ceva idealu nou. Ce am eu de a face, dice neinteresatulu nihilistu russu, cu idealulu vostru? Ar fi pentru mine cu o iluziune mai multu; unu capriciu alu rafiunei ce-si schimba figur'a în fiacare capu; eu credu numai aceea ce vedu si murindu eu nu vedu altu ceva, decâtu nimicul, precum în viétia vedu numai miseria, opressiune vilitate, impostura si nimicu altu ceva. Pentru ce se traiesci dara? Ai crede cá fia-care nihilistu are se devina naturalmente unu sinucidu. Si totusi casurile de sinucidere sunt forte rare între nihilistii russi. Pentru ce? Ei sciu respunde la tóte: — pentru-cá exista o lege de inertia, ce ne constringe se traimu; din aceeași ratiune, din carea lamp'a nu se stinge, pana ce nu i s'a consumatu totu oleulu, si nu s'ar stinge nice déca ar sci, cá lipsindu-se de oleu ar poté muri mai iute. Nu ne-amu datu noi insine vietia; avemu se o purtamu pana ce se finesce cursulu vietiei nóstre. Pentru a trece din acésta viétia este de lipsa unu atentatu contra sa, si acestu pecatu contra naturei, nu ne este permis se-lu facemu. — Cea mai mare parte dint'r'ensii se feresce cá de focu de casatoria, cá una din care nascu alte vietii; si unii din ei traiescu o viétia stoica; altii cari au cetitu pe Malthus, se indestulescu cu acele compendiuri economice, ce ar trebui se apara scelerate și brutale ori carui omu de sentimente nobile. Din tóte acestea s'ar paré cá nihilistii sunt nisce incapatinati; mie inse mi pare despre densii chiar contrariulu. Ei imi paru nisce persóne dotate cu pré pucina vointia propria. — Densii sunt cu atatu mai cutediatori în negatiunea loru

*) Vedi: „La Russi'a descritta e illustrata da Dixon, Biancardi Moynet, Vereschaguine, Henriet e Vámbéry e, dal. prof. Angelo de Gubernatis“. Milano 1877.

**) În marea sa iubire catra russi a uitatu dlu autoriu, cá pe ripele Dunarei locuiesce o grupa de latini, ce nice-candu nu-si voru lasá vetrele loru russiloru si sine candu nu voru ertá se se inplinésca acésta profetia a Dniei sale. Se vede cá si Dni'a s'a a fostu inbetatu pe acele tempuri cu apa rece, cu scopurile atatu de umanitarie (? Bassarabi'a?) a le russiloru!

In acea suma enorma se coprindu numai asia numiteln vinarsarii economice; mai sunt si alte in numeru de 1901 de diverse calitati si preste aceste inca 10,934 pe teritoriulu croato-slavonu, si asia cifra totala de vinarsarii mari si mici esia in 1878 la 119,926!

Dela tote acestea ministeriulu de finantie a incassatu in acelu anu taxele (accis'a) in suma de 4,998,170 fl. adeca aprópe 5 milióne de fiorini. Imaginati-ve ca ati cumparatu spirtu de 32 graduri pentru sum'a de 5 milióne si l'ati prefacutu in vinarsu numai de 12 pana 14 graduri amestecandu'lu puru si simplu cu apa. Dara nu acésta e cantitatea spirtului pe care l'ati cumparatu cu 5 milióne, ci cu totulu alt'a, póte indiecitu mai mare produsa de vinarsarii, ca 5 milióne este numai tax'a luata dela productiune. Se reflectamu acum la acelea milióne de hectolitre papusioiu, cartofi, prune si alte producte necesare la nutrimentulu ómeniloru care se ardu si se prefacu in spirtu, apoi in rachiu, care se bea in aprópe 4 milione de familii sau preste 15 milióne de suflete. S'a calculatu ca se vine pe familia vinarsu de câte 30 pana la 100 fl. v. a., care se bé. Cu atata vinarsu ai potea ineca tinuturi intregi. In locu de a'lu preface in balti, ei ilu béu pe nemancate, ca se le tréca de fóme, dupace si-au vendutu bucatele la machina!

In tierile proprie austriace sunt pentru 20 de milióne locuitori numai 34,506 vinarsarii, ce e dreptu, mai totu de cele mari, éra venitul (accis'a) statului dela a acelea fu in acelasu anu 1878 de 6 milióne 645,457. Numai catu austriacii espórtu multu spirtu.

Cu catu unu poporu este mai barbaru, cu atatu elu bé vinarsu mai multu, cu atatu devine si mai neomu, stupidu, coruptu, semintia degenerata, robu alu patimiloru, robu si de batjocura la tota lumea.

Revista politica.

Sibiú, 31 Octobre st. n. 1879.

In siedinti'a din 27 l. c. a senatului, la care participara intre alti mari demnitari ai statului si archiducii Carolu Ludwig, Ludwig Victor si Albrecht, ceea ce nu facusera in decursulu celoru opti ani din urma ai asia numitulu gubernu „fidelu constitutiunei“, au avutu locu desbaterea adresei de respunsu la messagiulu imperialu. Resultatulu acelei siedintie a fostu, ca schmerlingianii respinsera amendamentulu mijlocitoru alu minoritatii gubernamentale, propusu de cãtra bar. Hübner la alineatulu 3 alu adresei maioritatii antibubernamentale, cu 78 voturi contra 59. In fine dupa ce se mai primi unu amendamentu alu bar. Kraus facutu la alineatulu 5, adress'a maioritatii s'au votatu en bloc.

Pentru centralisti acésta votare in senatu este unu evenimentu de mare inportantia politica, si organele loru publicistice se si grabira a ilu exploata si a face din elu capitalu pe contulu gubernului actualu. De alta parte, ministrulu presiedinte comitele Taaffe i se dete o lectiune aspra dar' buna, acarei morala este: ca positiunea cea mai nesigura si politic'a cea mai ingrata a unui gubernu parlamentar este aceea: candu voiesce a siedea pe doue scaune, adeca si pe acela alu maioritatii si pe alu minoritatii parlamentare.

In urm'a celoru intemplete in siedinti'a din 27 l. c. a senatului, in care se declara si se incepú

lupt'a formala intre autonomisti si intre siovinistii centralisti, comitele Taaffe si colegii sei se afla pusi fatia de alternativ'a de a se pronuntia fara intardiere si fara nici o reserva, pentru una din cele doue partide séu a abdice, facendu locu unui cabinetu Hohenwart-Clam Martiniz, acaru caracteru va fi dela inceputu federalisticu si cu multu mai pronuntiatu si mai energiosu, decatu cum este acela alu cabinetulu actualu, care se incerca a face clatite fara ca se sparga ouele, ceea ce inca n'au succesu nici unui bucataru-diplomatu.

Alaltaeri s'au inceputu desbaterile la adresa si in camer'a deputatiloru. Oratorii cari au vorbitu din ambele castre, o au facutu in modu conciliatoru si se speredia, ca resultatulu desbateriloru din camer'a deputatiloru va paralisa si va face se dispara efectele neplacute ale disonantie, provocate prin votulu maioritatii din senatu.

Din budgetele pe anulu 1880, depuse in aceeasi di de cãtra ambii ministri de finantie pe més'a parlamenteloru dualistice resulta, ca Austria va avea in anulu viitoru unu deficitu de 12 milióne, éra Ungari'a de 17 milióne, plus deficitulu inca neacoperitu de 18 milióne alu anului curgétoru.

Pentru ca se acopere deficitele budgetari ale anului viitoru, respectivii ministri de finantie nu cunosc si n'au alte resurse, decatu cele cunoscute din stravechime adeca: urcarea inpositeloru directe si indirecte, séu inprumuturi oneróse si ruinatóre. In specialu, starea finantiara a statului magiaru au ajunsu dejá de multu, la acelu stadiu tristu si fatalu, in care spessele administrative nu se mai potu coperi din prisosulu si venitul contribuabililoru, ci din capitalulu loru mobilu si nemobilu. Proba pentru acésta ne sunt executiunile permanente ale fiscalului, devalvarea realitatiloru, miseri'a si pauperismulu poporatiunei rurale si mai pre susu de tote, frigrile de emigratiune ce au apucatu cu o violentia necunoscuta pana acuma pe class'a agricola si industriosa a intregii poporatiuni, fara deosebire de nationalitate.

Cetitorii nostri au avutu ocaziune in numerulu precedentu, se cunoasca opiniunea pe care o are L. Kossuth despre situatiunea actuala din Ungari'a. Astadi vomu inregistrá o alta voce magiara, totu asia de patriotica si competenta ca si alui Kossuth, pe care adversarii sei ilu numescu unu pessimistu incurabilu. Acea voce este a cunoscutulu barbatu de statu magiaru George Mailatu, de origine romana, actualu Judex curiae, care cu ocaziunea deschiderei conferentiei juristiloru in B.-Pest'a, tienú unu discursu fórtu inportantu, din care vomu reproduce aci, acele passage prin care destinsulu oratoru facú critic'a actualei situatiuni a regatului magiaru. Intre altele d. G. Mailatu dise:

„Ne au remasu inpoaratórele „investitiuni“, a caroru camete nu suntemu in stare a le plati, in tocmái ca si unu cavaleru pe care ilu ruinédia conturile croitorului seu. Ne au remasu investitiuni, care jacu inopodbite pe catafalculu incapacitatii loru de a trai. Ne au remasu drumurile de feru, care ne aru mai costá inca de doue ori atatu catu ne au costatu dejá, deca amu vrea se reparamu erorile national-economice care s'au comisu, candu s'au construitu. Ne au remasu palatulu vamei fara dokuri si intreposite. Ne au remasu strad'a radiala, care nu va fi gata nici dupa unu jumetate de secolu. Ne au remasu fundamentele operei, in ale carei spaciuri de cumva ele nu voru cresce asemenea Atenei prin har'fa lui Amfion, cu greu vomu potea audi primadone renumite ale generatiunei actuale. Ne au remasu deficitulu, ne au remasu

passionandu-se usioru, e schimbatiu in sentimentele sale, nu possede totudeaun'a simtiulu esteticu alu cuvenintiei si pentru aceea séu nu se misica nicidecum, séu se misica cu o putere precipitata, ce-lu póte arunca in abisu; séu nu vede in jurulu seu nici unu orizontu, séu nebunesce cercandu tiermuri nemarginiti. Deca ar invetiá dela germanu si englesu catu de folosítóre, dela italianu catu de frumosa póte fi vietia, elu n'ar mai fi unu spiritistiu misticu si unu nihilistu cinicu, ci ar deveni unu idealistu practic. Fia-care russia pare ca nu póte pricepe decatu doue positiuni sociale: aceea a Tiarului domnitoriu séu aceea a supusulu seu domnitu. Unii iau parte in gubernulu Tiarului si domnescu dupa placu; altii se perdu in numerulu opresiloru; intre unii si altii ar fi locu pentru ómeni liberi, cari se nu servéca si se nu comandé decatu in miculu loru oficiu, si se fia in modestulu loru cercu de exemplu celorlalti cu o vietia exemplara; pucini au curagiulu de a reusi virtuosi in acestu modu simplu si modestu; cea mai mare parte a neindestulitoru in locu se cerce cu energia a obtiené acestu puçinu bine posibilu, preferescu a se lamentá si a desperá de reulu esistentu si asia devinu inpreuna cu cei din jurulu loru nisce increduli desperati. Doctrin'a nihilista e trista si pericolósa, dar' este lucru claru pentru ori-care cetitoriu binsimitoriu, ca nu se va invinge si delaturá cu persecutiuni de politia, ce au fostu intreprinse pana acum in contra nihilistiloru, ci ca singuru numai buna-vointia póte retrage juminea russa dela abisulu in care este amenintata se cadia.

starea asiatica. Ne au remasu complicat'a procedura processuala, care a fostu smulsa din manile lui Horvath, tocmái in momentele candu voia se o reforme. Ne au remasu chaosulu partideloru, ne au remasu barbatii de statu usati si nulitatele inflatate!“

Asia cugeta si vorbescu cei mai luminati si mai probati patrioti ai Ungariei. Cu catu mai dureróse si mai multe nu sunt óre suferintiele, de care avemu noi nemagiari cauza de a ne plange. Dar' candu am vorbi noi asia, ni s'ar dice si ni se dice ca suntemu pessimisti, calomniamu, ca conspiramu si ca suntemu tradatori de patria. Cine va potea si va avea curagiulu se arunce aceste epite infamante in fatia unui L. Kossuth si a unui G. Mailatu? Fara indoiala, ca nici unulu din toti aceia, cari nu sunt si nu potu fi admiratorii orbiti ai ruinatoriului sistemu de gubernare, subt care gememu si care ne duce cu pasi repedi spre peire, pe unii ca si pe altii.

Ungari'a este gubernata dupa maxim'a Bourboniloru, cari diceau: „Celu ce n'are paine se'si cumpere colaci. Dupa noi diluviulu!“

Cetiti istori'a si veti vedé, ce si cum le au respunsu natiunea francesa, dupa ce au proclamatu drepturile omenesci, concentrate in istoricele trei cuvinte de: libertate, egalitate si fratieta, care aflara resunetu in tota lumea si devenira formul'a fermecatóre a despositismului, ca si aceea a cristi-anismului pentru barbaria. Nu nu mai in religiune dar' si in politica devis'a careia trebuie se ne conformamu actiunile trebuie se fia: „Ce tie nu iti place altuia nu face.“

Au trecutu 1879 de ani, de candu a fostu exprimate pentru prim'a óra acele cuvinte sublime, si totusi lumea inca nu le au intielesu séu deca le au intielesu vreodata, apoi acuma le au uitatu éراسi.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului.“

—(Vistea inferióra in comitatulu Fagarasiului). In corespondenti'a din Fagarasiu de dto 30 Sept. a. c. publicata in „Observatoriulu“ Nr. 78, relativa la adunarea municipala a comitatului se ataca onórea inteligentiei romanesci din Vistea de josu.

De nu ar fi intratu acelu atacu intr'unu diariu seriosu precum este „Observatoriulu“, l'amu trece cu vederea ca pe cele ce se publica in foi humoristice. Dara acestu casu isi are partea sa nationala politica, considerata si din altu punctu de vedere, ca-ci cercetatu mai de aprópe, se dá din elu pe facia si in acestu comitatu putredineua organismului, ca si unele pasiuni vane, care se invertu in capetele unoru membrii ai natiunei romane.

A aduce stramutarea preturei dela Vistea la Arpasiu in combinatiune cu alegerile din a. 1872—1878 este numai o trasaritura. Actele pe care le avemu la mana, care se afla si in archivulu comitatului, spunu cu totulu altuceva. Adevérule este urmatoriulu:

In decursulu a. 1876 pre candu dominá despotulu Colomanu Boer in acestu comitatu nefericitu, unii ómeni de calibrulu lui Kóncezy, Kossy, Grideanu s. a. au denuntiatu in modulu celu mai spurcatu pe pretorulu Ioanu Turcu, care atunci avea statiunea in Vistea, si pe c. r. capitanu pen. Bas. Stanciu. Acelasi soiu de ómeni au mai aretatu si despre scól'a romanésca din Vistea, ca baiatii esu la campu cu stéguri, cu tobe si cu cantece nationale, din care cauza Szeremley, fostu pe atunci inspectoru de scóle, dupa ce au interpelatu in comitetulu (consiliulu) administrativu, a cerutu si pedepsirea docentiloru. Urmarea fu, ca in adunarea generala de tómma, despotulu a poruncitu la fiscalu, ca se sparga acelu cuibu daco-romanescu din Vistea, si asia a propusu ca si resiedinti'a preturei se fia stramutata dela Vistea la Arpasiu, subt preteste de nimic. Propunerea fiscalului fu primita din partea unguiloru si jidoviloru cu élyen furióse. La 1 luna dupa acea decisiune pretur'a fu stramutata in capu de érna; totuodata Boer a destituitu la 3 dile pe bravulu pretoru Turcu, ilu trase si in cercetare disciplinara pentru cauza, care nici pana astadi n'au este cunoscuta. De altumentrea subt Boer toti functionarii romani erau terorizati infricosiatu si tractati ca unelte órbe ale despotului, care deca nu'i facea pe voia ii dá la momentu afara.*)

In aceleasi dile capitanulu B. Stanciu se vedú silitu a intentá prefectulu C. Boer processu la tribunalu pentru o prea brutala vetamare de onóre ce i-a facutu in 28 Ian. in localulu prefecturei, in presentia amploiatiloru si a unoru membrii din comitetu, dicendu'i insielatoriu, numai din cauza ca intr'o afacere nu se adressase cãtra elu in limb'a magiara. Acelu processu a duratu pana in 20 Iuliu 1876.

Din tote acestea ur'a si urgi'a, ce cadiuse asupra inteligentiei romanesci se póte pricepe usioru si fara combinatiuni electorale.

Devenindu conducerea comitatului in alte mani mai umane, reprezentanti'a comunalu din Vistea facú in 8 Iuliu 1878 rogare la reprezentanti'a comitatului, cu care

*) Credemu ca nimeni din noi nu a uitatu, ca in a. 1876 pe langa furiile lui C. Boer mai apesá cumplitu, nu numai asupra Romaniloru din comitatulu Fagarasiului, ci si asupra tuturoru din tier'a intréga poruncile severe dela B.-Pest'a spre a urmari toti pasii loru, a spiona tote vorbirile loru, s'i terorisa di si nópte, ca nu cumva se cutedie ceva facia cu evenimentele sangeróse din Serbi'a, Bulgari'a, Bosni'a ect. Red.

cu catu este mai mare nepotinti'a loru de a distruge ordinea sociala, pe care o urascu. Cei mai buni dintre densii au devenitu nihilisti pentru ca sunt pré idealisti, pré neindestuliti, pentrucá visésa despre perfectiuni omenesci pré inalte, voindu ca toti ómenii se fia angéri, santi si eroi, dorindu unu remediulu si o provedintia universalu si ca ori ce progresse se se faca in unu singuru momentu; realitatea le pare pré diferita de astfelu de visuri ale loru, si acésta e caus'a, ca densii néga si acelu puçinu bine ce exista aice pe lume. Nihilismulu a inundatu o mare parte a societatiei russesci; ceva dintr'ensulu a penetratu pana si la curtea imperiala; e tare combatutu si cei ce profesédia in publicu doctrine nihiliste sunt aspru pedepsiti: dar' densulu e efectulu neindestuliri universale, pe care o simtu toti, dar' mai alesu ánimele celoru mai onesti. Reducendu-se nihilismulu la ide'a s'a primitiva densulu ar poté reusi salutaru pentru societatea russésca; ar distruge elocenti'a ipocrisiei si caricatur'a sociala; ar face mai oneste relatiunile intre omu si omu, ar invetiá pe toti se respectie mai multu adevérule si ar fi o intarire pentru Russi'a. Elu inse e astadi o adevérta slabitiune, pentrucá deprime vointi'a propria, inducte la unu fatalismu orbu, distruge ori-ce energia creatóre, ori-ce idealitate in vietia presenta. Se speranu ca tempulu va corege si moderá ceea ce e falsu si excessivu in doctrinele nihiliste, pentrucá se conduca pe nihilistulu russu la o conceptiune mai intielépta a vietiei, a carui arbitriu supremu are se devina pentru ei singur'a ratiune individuala. In genere russulu nu cunoáce mesura; elu in tote ori cutésa pré puçinu ori trece pana la escesse;

aretandu nedreptatea care i s'a facutu in a. 1876, a cerutu stramutarea dela Arpasiu la Vistea.

Adunarea generala in 30 Oct. 1878 considerandu motivele aduse de repres. comunale, cu majoritatea de voturi a concesu stramutarea preturei la Vistea inferioare.

Neinpacatul Kónzy Karoly si soții au recursu la ministeriulu de interne in contra acelei decisiuni. — Machinatiunile lui Nathan et Fleissig, care pe atunci s'au ilustratu mai pe largu in jurnalele „Tageblatt“ si „Telegrafulu Romanu“, a datu ajutoriulu doritu pentru recursu. Bóla lunga, mórté scurta.

Acésta cestiune dupa unu anu intregu se aduse de nou in 29 Oct. a. c. inaintea adunarei generale. — Cei mai inversiunati inamici ai romaniloru si in speciale ai inteligentiei din Vistea, Konzey, Benedek, Kossy si Pánzel s'au sculatu cá tigrii, in contra acestei nevinovate cause si lupt'a lorú fú ajutata fórté prin doi romani precum si prin banii lui Nathan et Fleissig. Despre cele ce se vorbesu in publicu cu privire la activitatea acestora, nu voiu se ostenescu pe lectorii.

Onor. d. Ales. Micu a aretatu cu fapte nedisputabile progressulu care'lu face comun'a Vistea; dara tocma acesta fú reulu, care au amaritu si infuriatu mai tare pe inamicii inteligentiei din Vistea.

Din susu citatele dovedi si mai multe altele care le avem in reserva, inteligentia din Vistea se vede indreptatita a respinge cu indignatiune dela sine insult'a — totu pe acea cale, pe care i s'a facutu.

In fine nu lasamu neamintite si motivele principali, de ce comun'a Vistea insiste pentru stramutarea preturei dela Arpasiu. In Vistea sunt pentru oficiulu protorialu cuartire de ajunsu si corespundietóre, despre care d-llu comite supremu s'a convinsu in persóna, si care dela stramutarea preturei si a Gendermeriei stau góle — precum si avendu téggu de septemana, are si tóte câte se ceru pentru inlesnirea de traiulu amplotiiloru: pe candu in Arpasiu oficiulu pretoriale este asediatu in scól'a de nou cladita pentru ambele confesiuni, éra amplotiiti locuescu prine case ordinare cu economii la unu locu, si acum voru se via gendarmi cu locuinti'a totu in acea scóla romanésca!

Isi póte cineva inchipu o mai mare insulta asupra unei scóle romane? Si óre pana candu voru fi autoritatile scolare confessionale asia de indifferente față cu insulte de acestea?

Inteligentia din Vistea inferioare.

Romania.

Mesagiulu domnescu.

Domniloru senatori,
Domniloru deputati!

Unanimitatea pusa de d-vóstra in resolvarea uneia din cestiunile cele mai spinóse ce au preocupatu Romania v'a creatu drepturi nesterse la recunoscintia tieriei. Acésta unanimitate a doveditu inca odata cá, in cestiunile cele mari nationale, Romanii sciu a pune de o parte ori-ce consideratiune, ori-ce spiritu de partida, spre a nu se gandi de cátu la interessulu generalu. Acésta cestiune comuna a constatatu din nou cá, de si Constitutiunea nóstra, cá ori-ce opera omenésca, póte avé defectele sale, inse chiaru acestea nu se cuvindu a fi indreptate, cá unele ce facu parte din pactulu nostru fundamentalu, de cátu atunci candu reform'a este simtita de intréga natiune.

Atitudinea poporului romanu, rezerv'a ce elu si'a inpusu, intieleptiunea ce a aretatu marginindu-se in aceste inpregiurari delicate in cerculu discutiunii legale si evitandu ori ce turburare care ar fi potutu compromite interesele Romaniei, a justificatu inca odata credinti'a ce amu pusu in inteligentia si prevederea politica a acestei tieri. Candu o natiune se afla in asemeni conditiuni, ori-care aru fi greutatile ce i s'aru infatisia, ea le póte privi fara temere. Ea póte pasi inainte cu incredere in viitorulu seu.

D-loru senatori, d-loru deputati, oper'a d-loru vóstre cá Adunari de revisuire este terminata. Acum d-le vóstre aveti cá Adunari ordinare a pasi la lucrari legislative care nu potu suferi intardiare.

Inchidendu dara astadi sesiunea Camereloru de revisuire, in virtutea art. 95 din Const. declaru deschisa sesiunea estraordinara a Camereloru ordinare si anume pana la finele lunei curente Octobré.

Datu in Bucuresci, la 12 Oct. 1879.

Urmédia semnatura Domnitoriului si ale ministriloru.

Din debaterile senatului.

— P. S. S. Mitropolitulu Primatu. D. senatori, intr'o cestiune asia de grava care agita pe toti Romanii, si care pare a atinge viétia natiunei nóstre, permiteti'mi si mie a spune câteva cuvinte, nu dóra cu pretenti'a de a ve dá o noua lumina pentru deslegarea acestei cestiuni. In sinulu corpului nostru se afla barbatii cei mai eminenti cari, in intieleptiunea si patriotismulu lorú, voru sci se afle unu midiu locu pentru a apará interesele patriei nóstre, si totu deodata a impacá si cerintiele conressului din Berlin. In ori-ce casu credu cá in

unirea si infratirea nóstra voru poté gasi destula fortia pentru a departá ori-ce pericolu.

Ceea-ce me face, d-loru senatori, a luá cuvintulu este datori'a mea cá Primatu alu bisericei Romane de a respinge din tóte poterile acusatatiunea nedrepta ce ni se aduce, cum cá Biserica si natiunea nóstra ar fi intoleranta. O asemenea inputare nu o potemu primi, pentru cá nici noi, nici parintii nostri, nici stramosii nostri n'au fostu vre-odata insufletiti de duhulu intolerantiei. Toti strainii veniti la noi au gasitu nu numai cea mai mare ospitalitate, dara 'i-amu lasatu pe fiacare se créda in religiunea parintiloru sei si se vorbésca limb'a natiunii lorú. De aceia si vedemu radicate prin orasiile nóstre Biserice mai de tóte riturile crestine. Ve marturisescu, d-loru, cá sunt mandru a fi Primatu alu bisericei Romane, care nici-odata n'a persecutatú vreó religia, nici din diferite biserici crestine, nici chiaru pe cea Israelita. Nici-odata persecutii religiose n'a fostu la noi in tíera: singura exceptie — oprirea d'a se construi giamii in tíera nóstra — n'a fostu dictata din duhulu intolerantiei, ci numai din consideratiuni politice.

Cátu privesce anume pe Israeliti, numerulu lorú in tíera nóstra este dovéd'a cea mai mare de tolerantia nóstra. Unu poporu religiosu pana la fanaticismu, cá Israeliti, la care religia este identica cu nationalitatea n'ar fi navalitu cu multimea, n'ar fi implutu tóte unghiurile tieriei nóstre, déca n'ar fi gasitu cea mai completa tolerantia. Ba inca tolerantia nóstra a mersu pana a'i lasa se practice mai multe superstitii de ale lorú.

Biserica n'a disu la tóte acestea nimicu, si inca siefi bisericei au datu nenumerate dovedi cá nu sunt insufletiti de duhulu intolerantiei, nu alu urei. Spre dovada, marele mitropolitulu alu Moldovei Veniaminu Costache a inzestratu fete Israelite din familii Israelite scapatate. Nu mai puțin si mitropolitii Meletie si Sofronie au ajutatú mai multe familii Israelite, nefacéndu deosebire la distribuirea de mile intre crestini si Israeliti. Modesti'a me opresce a spune cá chiaru si acum se urmédia totu astfelu din partea siefiloru bisericei la impartirea mililoru si chiaru la impartiri de burse pentru scolari. Vedeti déra, d-loru, cá numai intolerantia nu ni se póte inputá noue Romaniloru. Regretu dara cá poterile, induse in eróre de jurnalele Israelite, ne-au facutu o asemenea inputare.

Acestea dara, d-loru senatori, m'amu creditu datoru a vi le spune in siedintia publica si oficialu, cá Primatu alu bisericei romane, in dorintia de a dá adeverulu la lumina. Éra cátu privesce cestiunea grava ce ne preocupá, speru cá veti gasi o deslegare demna de capacitatea si de patriotismulu d-vóstre, si unde voru fi toti, fiti siguri cá me veti gasi si pe mine.

Nici-odata pastorulu nu va parasi turm'a sa, pe cátu timpu ea va merge pe calea adeverateloru interesse ale tierii. Acésta o dicu in sperantia cá domniile-vóstre veti avea in vedere situatiunea patriei nóstre din tóte punctele de vedere, si nu veti lasa-o izolata si lipsita de ori-ce sprijinu in fati'a pericoleloru ce ni le-arú poté aduce viitorulu.

Statutele Academiei Romane

Votate in siedinti'a din 21 Juniu (3 Juliu) 1879.

Partea I. Organizatiunea.

Art. 1. Academia Romana, in poterea legii promulgate prin inaltulu decretu cu Nr. 749 din 29 Martiu 1879, se constituie si se organisa prin urmatórele statute:

Art. 2. Academia formésa unu corpu unicu, carele se compune din trei sectiuni: 1. Sectiunea literaria, 2. sectiunea istorica, 3. sectiunea scientifica.

Art. 3. Atributiunile si indatoririle sectiuniloru se specifica in modulu urmatoriu:

a) Sectiunea literaria se ocupa cu diversele cestiuni literarie si limbistice, mai alesu cu cele destinate a cultivá limb'a romana, precum si cestiunile de bele arte; ea face publicatiuni critice si organisa misiuni lexicografice pentru compunerea unui dictionariu romanu, care se póta fi dreptariulu limbei; incuragéa si recomanda spre premiare operele literarie si artistice meritorie, de orice natura.

b) Sectiunea istorica se ocupa cu diversele cestiuni de istoria si de sciintie sociali; culege documente inportante, mai alesu atingetóre de istoria Romaniloru; organisa misiuni pentru asemene lucrari; ia initiativ'a pentru explorarea archeologica a tieriloru romane; face publicatiuni, incuragéa si recomanda spre premiare opere meritorie de istoria si de sciintie sociali.

c) Sectiunea sciintifica se ocupa cu lucrarile de sciintie esacte si fisice, care au de scopu utilitatea generala; ia initiativ'a pentru explorarea tieriloru romane din punctele de vedere geograficu, fisiograficu, agricolu, medicalu si economicu; organisa misiuni pentru asemene lucrari; face publicatiuni, incuragéa si recomanda spre premiare opere meritorie, relative la cunoscintia científica a tieriloru locuite de Romani.

Art. 4. Academia isi esercita activitatea sa, in cerculu prescisu ei de lege, atátu prin acte provenite din propri'a ei initiativa, cátu si prin insarcinari, pe care ea se va fi invoitu a le primi dela Statu, dela alte institute séu dela particulari.

Art. 5. Activitatea Academiei se esercita, dupa natur'a actelorú: séu de cátra intregulu corpulu academicu; séu de fia-care din sectiunile ei in parte; séu de cátra comisiuni, emanate prin alegere din sinulu Academiei ori alu sectiuniloru, spre a esecutá lucrari anume determinate; séu in fine de cátra persóne insarcinate de dens'a cu misiuni speciale.

Art. 6. Pana la construirea unui edificiu specialu alu seu, Academia isi tiene siedintiele in localulu ce-i este destinatú de catra gubernu, in palatulu universitatii din Bucuresci.

Art. 7. Odata pe anu, in cursu de 25 dile, incependu cu trei-dieci dile inainte de Joui'a Pasciloru, (Joui'a patimiloru) Academia se intrunesce in sesiune generala.

De competentia sesiunii generale, sunt materiile urmátóre: a) Determinarea subiectelor de pusu la concursurile ordinare si estraordinare; b) Decisiunile de luatu asupra diverselor premie; c) Alegerea comisiuniloru cari, in cursulu anului, voru cercetá operatele intrate la concursuri, precum si alte lucrari prezentate Academiei; d) Decisiunile de luatu asupra publicatiuniloru, misiuniloru, acuisitiuniloru, propuse de sectiuni; e) Facerea si modificarea regulamentelor speciale; f) Alegerea membriloru Academiei, a membriloru onorari si corespondenti; g) Receptiunea solemnă a membriloru Academiei, alesi in precedent'a sesiune generala; h) Tienerea de siedintie publice, in interessulu literelor si sciintieloru; i) Alegerea delegatiunii Academiei, si a oficiiloru de sectiuni; j) Alegerea secretarului generalu, a secretariloru de sectiuni si a cassariului-comptabilu; l) Revisiunea si ratificarea compturiloru din anulu incetatu; m) Formarea budgetului pe anulu urmatoriu; n) Primirea donatiuniloru inportante si regulamentarea lorú; o) In fine, ori ce alte cestiuni de interessu generalu pentru Academia Romana.

Art. 8. Academia póte fi convocata in sesiune generala estraordinaria, de cátra delegatiunea ei, candu acésta, in urm'a unei prealabile comunicatiuni motivate, ce se va adressá tuturoru membriloru Academiei, va fi obtienutu consimtiementulu in scrisu alu unei treimi din numerulu lorú totalu.

Art. 9. Siedintiele la sesiune generala se potu tiené numai in presentia majoritatii absolute a membriloru Academiei. (Va urmá)

Sciri diverse.

— (Alteti'a Sa R. Domnulu Carolu) a plecatu din capitala pentru a visitá Dobrogea. A. S. este insocitu in calatori'a sa de inspectiune si de d. ministru de interne M. Cogalniceanu.

— (Incendiu.) Din Bort'a (Mihályfalva) 26 10 1879 ni se scriu urmatórele: In 18 l. c. s'a escatu focu prin negrija jidanului emigratu Kolosy Jozsef in cas'a locuita de elu si ne fiindu stinsu bine foculu de acestu jidanu si cu deplina acuratetia si privighiere, din nou s'a aruncatu facar'a focului in podulu acestei case in diu'a urmatóre.

Ventulu viforosu si fortunosu a sprigitu repezi-ciunea si vehementia focului si asia in tempulu scurtu de o jumetate óra s'au prefacutu in cenusia, tóte supra-edificatele dela 19 economi plugari, dintre cari 2 sasi, unu magiaru, unu ebreu si 15 romani, remanendu fara bucatele si nutretiuulu adunatu, unii chiaru si fara case.

Parochulu Pavelu Popescu si unu ebreu anume Aronu Grosfeld incredinti fiindu in edificii lorú de case si grajduri, care sunt cladite din materialu bunu si solidu, inca au dauna insemnata, de órece foculu li-a arsu siurile, siopurile, magazinele plin de cucurusu; mai mare inse e daun'a si mai apasatóre, ba chiaru tare simtita este miseri'a pentru ceilalti nenorociti, cari au remasu in usile ómeniloru, peritori de fóme si frigu, acum in ajunulu ernei.

Nu a fostu nici unulu asecuratu contra focului.

A descrie repezi-ciunea si vehementia focului, precum si miseri'a celoru mai multi din acesti nenorociti, nu e detersa acesta péna si prin acestea siruri se incérca numai a aduce la cunoscintia publica multiamit'a cordiale, care-o debitéa marinosiloru si generosiloru domni Leopold Edényi c. r. colonelu in pensiune si Stefanu Eperjesi proprietariu din acésta comuna, pentru cá acesti doi domni prin sfatulu bunu si prin incuragiare au contribuitu multu la stingerea focului, mai multu inse la alinarea durerei si la delaturarea amarei miserie, dandu nenorocitoru din averea lorú propria in daru bucate, din padurile d-loru lemnele necesare pentru reconstruirea coperisieloru de case si chiar si incuati-randu pre unii in casele d-loru.

Dovedindu acesti doi domni cu deosebire simtiulu nobilu de umanitate si cu acésta trista ocaziune, li se cere dela Dumnedieu sanatate si tóta resplătirea; asemenea si celoru, cari voru intinde mana de ajutoriu acestoru nenorociti.

Ofrande marinosose cuitésa oficiulu parochiale gr. cath. din Bort'a (u. p. Sieica mare — Nagy-Selyk — Marktschelken) pe cale publica.*)

*) Onor. redactiuni ale diareloru din patria, sunt rogata a reproduce acésta trista scire.

— (Calea ferată Ploiesci-Predealu). Direcțiunea de exploatare a calei ferate a statului Ploiesci-Predealu anunțta, că la 15/27 Octombrie 1879 se va începe pe această linie serviciul de marfuri.

„Pe secțiunile astăzi în esplotare, Ploiesci-Campin'a și Sinaia-Predealu transportul marfurilor se va face cu trenurile mixte și cu trenuri de marfa, după dispozițiunile regulamentare și tarifele generale pentru transportul marfurilor de mare și mica iutiela, valabile dela 15 Maiu 1879 st. n. pe liniile societății acționarilor calilor ferate române. Pe secțiunea Campin'a-Sinaia transportul marfurilor se va face cu camioane totu prin îngrijirea și subț răspunderea calei ferate, cu prețulu de 24 lei pe tona și pe fracțiuni indivisibile de 100 kgr.; durată transportului va fi de 24 ore pentru marfurile sossite la un'a din stațiunile Campin'a și Sinaia cu trenurile mixte de calețori adi în circulațiune, și de 4 zile pentru marfurile sossite cu trenurile de marfa; ér' pentru marfurile primite a se expedia cá bagaje, durată transportului va fi de 4 ore și cu prețulu de 50 lei pe tona și pe fracțiuni indivisibile de 10 kgr. Pe această distanță sunt escluse dela transportu: marfurile mai grele de o tona (o singura bucata), cadavrele, animalele vii, trasurile de ori ce serie. Asemenea nu se primesce asigurarea de predare la timpu. În stațiunile Campin'a și Sinaia transbordarea marfurilor din séu pe camioanele administratiunei calei ferate sunt în sarcin'a acelei administratiuni. Marfurile a se expedia din Campin'a în direcți'a Ploiesci, se voru primi după cererea stațiunei, în stațiunea Campin'a séu în Halt'a Podu-Vadului; ér' marfurile a se expedia în direcțiunea Predealu nu se voru primi decâtu în Halt'a Podu-Vadului. Marfurile încarcate în stațiunile calei ferate Ploiesci-Predealu, cu destinațiune pentru liniile acționarilor, trecu directu prin stațiunea Ploiesci fără a se descarcá, ér' marfurile destinate pentru lini'a statului ungaru trecu asemenea directu prin stațiunea Predealu, înse numai până la stațiunea Brasiovu, cându ele voru fi încarcate pe vagóne române, și până la destinațiune, deca voru fi încarcate pe vagóne ungare; afara numai deca trecerea directă a vagóneloru prin stațiunea Predealu nu va fi împedecată de serviciul de vama, séu din alte cauze séu lipse de formalități. — Se spera că în 1/13 Novembre secțiunea Campina Sinaia va fi data circulațiunei de trenuri de persóne.“

— (Tergulu de tómnă) dela Reghinulu sasescu au fostu unulu' din cele mai slabe de 10 ani încóce. Vitě s'au vendutu fórt puține; cerealele din tienutulu acela au fostu mai bune cá de mijlocu și cu deosebire cucuruzulu (porumbulu) de care se sémena mai multu, au fostu mai bunu. Raporturi venite din Brasiovu, spunu că si acolo preste totu, tergulu de tómnă au fostu fórt slabu.

(Gonire oficială a ebreiloru în Russi'a). Ministrulu de interne russescu a aprobatu dispozițiunea autorității politienesci din gubernamentulu Don, după care totu ebreii cari locuescu în provinciile cazaciloru donici — se paraséca acea parte a loculu împreuna cu tóte familiile loru în intervalu de doui ani de zile. — (Si această Russië se falesce cá a scapatu pe Bulgari de persecutiuni religióse — această Russië a impusu României la Congressulu dela Berlin toleranți'a religiósă! N. R.*) („Resboiulu“).

— (În interessulu instructiunei primarie.) Cu dat'a din 28/10 a. c. primiramu dela Brasiovu urmatórea comunica, pe care ne grabimu a o aduce la cunoscinți'a publica:

Domnule redactoru! În interessulu instructiunei nóstre primarie, ve rogu, se luati notiția despre urmatórea conclusiune a venerabilulu Consistoriu diecesanu din Caransebesiu în stimabilulu Dv. journalu:

Nro scol. 449.

„Dlui Dometiu Dogariu, invetiatoriu în Satulungu! Oplu DTale și alu Dlui invetiatoru Joanu Dariu, „Aritmetic'a“, esaminandu-se și aflandu-se de corespondietoru scopulu, s'a introdusu cá manualu în scólele nóstre confessionale pentru începători.

Ceea ce ve aducemu la placuta cunoscinția cu acea firma speranția, cá DVóstre veti starui a continuá acestu opu în acelasiu modu și pentru celelalte despartimente ale scólei populare.“

Caransebesiu din siedinti'a consistorială a senatulu scolaru, tienuta în 26 Septembrie 1879.

Episcopulu diecesanu: Joanu Popasu, m. p.

Cu totu respectulu alu D-vóstra stimatoriu

I. G. Tacitu.

— (Unu nou diariu romanescu.) Primiramu dela Bucuresci urmatórea scrisóre, careia ne grabimu a-i face locu, salutandu și dorindu celu mai completu succesu noiei întreprinderi diaristice, care este menita a înplea o mare lacuna în literatur'a nóstra natională:

*) Este prea bine cunoscutu Europei, cá numai în 12 provinci din imperiulu russescu este jidoviloru permis a locui, și de câte ori strabatu mai încolu, sunt goniti afara și pedepsiti.

Red. Obs.

Bucuresci, 11 Octombrie st. v. 1879.

Domnule redactoru! Mai multi barbati, cari ne amu alesu placut'a cariera musicală, ne amu hotaritu prin multa sirguintia de a redactá si noi unu diariu musicalu, care se coprinde compositiuni originale, si adunarea tutoloru cantaretiloru vechi romanesci, avendu dreptu devisa „Cantecele poporului se nu se uite.“

Acestu diariu intitulatu „Lyr'a Romana“ va aparé odata pe saptemana si va coprinde, pe langa note musicale, si portretele cu biografiile compositoriloru si cantaretiloru mari.

Nu promitemu multa cá se damu pușinu, dar' ne vomu sili se formamu din diariulu nostru, pe câtu fortiele ne voru ajutá, unu diariu instructiv, chiaru si pentru aceia ce nu s'au ocupatu inca cu Music'a.

Pentru acestu scopu vomu traduce si vomu publicá intr'ensulu si istori'a Musiceii, de la începutulu ei si pana asta-di, vomu tractá despre tóte progressele noue în această artă, vomu fi totudeauna în curentu cu cronic'a musicală din strainatate, vomu vorbi de music'a de la noi etc.

Speramu cá vomu avea concursulu în lucrarea ce vomu întreprinde si de luminile acelor din tíer'a nóstra, cari sunt devotati acestei arte.

Terminu d-le redactoru, făcendu unu apelu la toti cari simpatísedía si dorescu prosperitatea acestui diaru, de a ne dá spriginulu loru si a nu face cá elu se aiba sórtea tutoloru scrieriloru de artă din tíer'a nóstra.

Abonamentele se facu la magazinulu de Musica C. Gebauer, calea Victoriei (Mogosióie) preste drumu de gradin'a Episcopiei, si la librari'a Graeve vis-à-vis de teatru.

Abonamentulu pentru strainatate 24 lei pe anu, pe siese luni 13 lei; pentru Romani'a 20 lei pe anu, 11 lei pe 6 luni. J. Vasilescu, administratoru.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

Cartea a treia.

Mai înainte de a vorbi despre diferitele forme de gubernare, ne vomu încercá a ficsá întielesulu precisu alu acestui cuventu, care până acuma nu au fostu prea bine esplicatu.

Capitolulu I.

Despre gubernu în generale.

Previnu pe cetitoriu, cá acestu capitolu trebuie cetitu cu luare aminte si cá eu nu cunosc art'a de a fi claru pentru care nu voieste se fia cu atentiune.

Ori ce actiune libera are doue cauze care conlucra cá se o produca: una morala, adeca vointi'a care determina actulu; éra cealalta física, adeca puterea care ilu esecuta. Cându eu mergu spre unu obiectu se cere mai aintaiu cá se voiescu a merge, éra alu douilea cá peciórele se me póta duce acolo. Déca unu paralicu ar voi se fuga si unu omu sprintenu nu o ar voi, atunci amendou ar stá loculu. Corpulu politicu are aceleasi fortie care ilu punu în mișcare si la elu se distinge forti'a si vointi'a, aceea subț numele de puterea legislativa, éra cealalta subț numele de puterea esecutiva. Fára concursulu loru nu se face séu nu ar trebui se se faca nemica în Statu.

Precum amu vediatu puterea legislativa apartiene poporulu si nu póte apartiene decâtu numai lui. Din contra, din prinripiile stabilite mai susu, este usioru de a se vedea, cá puterea esecutiva nu póte apartiene generalității în calitatea sa de legislatore, séu suverana, pentru cá această putere nu consiste decâtu în acte particulare, care nu cadu în resortulu legii si prin urmare nici în acela alu suveranulu, acarui actiuni nu potu fi altuceva decâtu legi.

Forti'a publica are deci lipsa de unu agentu propriu, care se le unésca si se le realisedie conformu directiveloru primite dela vointi'a generală, care se servésca cá instrumentu de comunicatiune între Statu si suveranu, si care asia dicendu, face în persón'a publica aceea ce face în omu uniunea sufletulu si a corpulu. Acésta este în Statu ratiunea gubernulu, care se confunda în modu fórt eronatu cu suveranulu, în tempu ce elu nu este decâtu ministrulu suveranulu.

Ce este dara gubernulu? Unu corpu intermediare stabilitu între supusi si suveranu pentru mijlocirea corespondentiei loru mutuale, insarcinatu cu esecutarea legiloru si mantinerea libertatii atatu civile câtu si politice.

Membrii acestui corpu se numescu magistrati séu regi, cu alte cuvinte, gubernanti, si corpu întregu pórtă numele de principe.*) Astfelu

*) Asia în Veneti'a colegiulu se titulá „Serenissime principe“, si atunci cându dogele nu erá de fatia.

Not'a lui J. J. Rousseau.

aceia cari pretindu cá actulu, prin care unu poporu se supune siefiloru sei nu este unu contractu, au fórt mare dreptate. Nu este nemica altu, decâtu o comisiune, o insarcinare, care cá simpli functionari ai suveranulu, esercitédia în numele lui puterea a carei depositari i-au facutu si pe care elu li o póte limitá, modificá si retrage cându ii va placea. Alienatiunea unui astfelu de dreptu, findu necompatibila cu natur'a corpulu socialu este totuodata si în contra scopulu asociatiunei.

Gubernu séu suprema administratiune numescu deci, esercitulu legitimu alu poterii esecutive si principe séu magistratu pe acelu omu séu corpu, caruia i s'au incredintiatu această administratiune.

În gubernu se afla fortiele intermediare, din alu caroru raportu se compune relatiunile întregulu cu întregulu séu alu suveranulu cu Statulu. Acestu raportu si ilu póte imaginá cineva prin estremele unei proportiuni continue, acarei cifra proportională de mijlocu este gubernulu. Gubernulu primeste dela suveranu ordinele pe care le dá poporulu si pentru cá Statulu se se afle într'unu bunu echilibru, trebuie se se calculedie astfelu, cá se fia egalitate între productulu séu puterea gubernulu consideratu cá atare, si între productulu séu puterea cetatieniloru, cari pe deoparte sunt suveranulu, éra pe dealta parte supusii.

Ce este mai multu, nici unulu din acesti trei factori nu se póte alterá, fără cá la momentu proportiunea se fia rupta. Déca suveranulu ar voi se dea legi, séu deca supusii ar refusá de a dá ascultare, atunci în loculu ordinei ar urmă disordinea, forti'a si vointi'a nu ar mai lucrá în contielegere si Statulu dissolvatu ar cadea în modulu acesta, séu în despotismu séu în anarhia. În fine, precum între ori ce raportu nu exista de câtu numai o singura cifra proportională de mijlocu asia, si într'unu Statu nu póte fi posibilu, decâtu numai unu singuru gubernu bunu. Dara pentru cá o miie de evenimente potu schimbá raporturile unui poporu, apoi póte fi bune nu numai diferite guberne la popóra diferite, ci la acelasiu poporu în tempuri diferite.

Pentru cá se ne potemu face o idea, despre deosebitele raporturi ce potu avea locu între aceste doue extreme, vomu luá de exemplu numerulu poporulu, cá unulu ce este usioru de esprimatu.

Se presupunemu cá Statulu se compune din 10,000 cetatieni. Suveranulu nu póte fi codnsideratu decâtu numai colectivulu si cá corpu, dara fiacare particularu, în calitate de supusu este consideratu cá individulu si astfelu suveranulu se afla în proportiune cu supusulu cá 10,000 la unulu, ce însemnédia, cá fiacare membru alu Statulu reprezenta din autoritatea suveranulu a diecea miia parte, de si i este supusu cu totul. Déca poporulu s'ar compune de 100,000 ómeni, starea supusiloru nu s'ar schimbá de locu si fiacare pórtă în modu egal intrég'a domnire a legiloru, în tempu ce sufragiulu — votulu seu redusu la o a sut'a miia parte, are cu 10 procente mai pușina influenția asupra redactarei loru. Astfelu supusulu remanendu totudeauna unulu, raportulu suveranulu cresce cu numerulu cetatieniloru. Din care urmédia, cá cu câtu Statulu se maresce, cu atata scade mai tare libertatea.

Cându dicu, cá raportulu se maresce, întielegu cá se departédia de egalitate. Astfelu cu câtu raportulu este mai mare în acceptiunea geometrulu, cu atatu este mai micu în acceptiunea comuna. În casulu primu, raportulu consideratu după cantitate se mesóra prin esponentu, éra în celalaltu consideranduse după identitate se mesóra prin asemanare.

(Va urmă.)

Inprumuturi ipotecari cu anuitati

acórda institutulu subsemnatu proprietariloru de imobile în cetati si sate sub conditiuni avantagióse astfelu, cá prin plat'a la semestru a unei sume totudeauna egali, în care sunt socotite si capitalu si interesse, într'unu numeru determinatu de ani se sténgé intrég'a datoria. Aceste inprumuturi se dau

a) pe 10 ani fiindu a se raspunde în anuitate semestrali de **f. 7.36 cr.** dela **f. 100 v. a.**;

b) pe 15 ani cu anuitati semestrali de **f. 5.78 cr.** dela **f. 100 v. a.**;

c) pe 20 ani cu anuitati semestrali de **f. 5.05 cr.** dela **f. 100 v. a.**

Sub aceleasi conditiuni institutulu rescumpara pretensiuni ipotecari.

Informatiuni mai de aprópe, cum si formularie de cereri se dau la cerere verbală ori în scrisu, gratuitu în Biroulu institutulu (Strad'a Bayer Nr. 1) cum si pe la toti agentii nostrii din afara.

Sibiiu, 21 Octombrie 1879.

„Albin'a“

103 2—3

Institutu de creditu si de economie.